

Володимир Тертишник

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

Підручник

Київ • Алерта • 2027

УДК 349.6(075)
Т35

Рецензенти:

Олександр Сачко – доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету ДНУ ім. Олеся Гончара;

Сергій Попович – доктор біологічних наук, професор, Національний університет біоресурсів і природокористування України;

Садіг Тагієв – доктор юридичних наук, професор, Пенітенціарна академія України;

Тетяна Батраченко – кандидат юридичних наук, доцент, завідувачка кафедри правоохоронної діяльності Університету митної справи та фінансів.

Тертишник В.

Т35 Екологічне право. Підручник. Київ: Алерта, 2027. 396 с.
ISBN 978-617-566-995-2

У підручнику на інтегративному рівні, з урахуванням стану правничої науки, досягнень екології й інших суміжних дисциплін, розкриваються проблеми екологічного права. З роками проблем екологічної безпеки людства та забезпечення екологічних прав людини не стає менше. В роботі розкриті доктринальні питання екологічного права, системи його принципів, дотримання балансу ідей природоцентризму та людиноцентризму, реалізації принципу пропорційності в природокористуванні та в природоохоронній сфері, відповідальності за екоцид та екотероризм. Значної уваги приділено питанням екологічного світогляду, забезпечення екологічної безпеки та розвитку екологічної культури. Проаналізовані проблеми юридичної визначеності, конкуренції правових норм, удосконалення системи екологічного права та практики його застосування.

УДК 349.6(075)

ISBN 978-617-566-995-2

© В. Тертишник, 2027
© Видавництво «Алерта», 2027

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
-------------------	----------

ГЛАВА 1. ПОНЯТТЯ І СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА ТА ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВОВІДНОСИНИ

§ 1. Екологічне право: поняття, об'єкт, предмет, особливості.....	9
§ 2. Джерела та система екологічного права	17
§ 3. Міжнародні правові акти в системі екологічного права.....	24
§ 4. Особливості екологічних правовідносин.....	30
<i>Нормативні акти</i>	34
<i>Література</i>	36

ГЛАВА 2. ЗЕМЛЯ, ЕКОЛОГІЯ, СТАН ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

§ 1. Земля – домівка людства та живої природи	38
§ 2. Забезпечення екологічної безпеки та захисту природи	44
<i>Нормативні акти</i>	55
<i>Література</i>	56

ГЛАВА 3. ПРИНЦИПИ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

§ 1. Поняття та система принципів екологічного права	59
§ 2. Галузеві принципи екологічного права в правничій системі..	68
<i>Нормативні акти</i>	72
<i>Література</i>	73

ГЛАВА 4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ ГРОМАДЯН

§ 1. Природоресурсні права людини	75
§ 2. Екологічні права людини та гарантії їх забезпечення	84
§ 3. Екологічні обов'язки людини	95
<i>Нормативні акти</i>	107
<i>Література</i>	108

**ГЛАВА 5.
ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ
ПРАВОСВІДОМОСТІ ТА КУЛЬТУРИ**

<i>Нормативні акти</i>	119
<i>Література</i>	120

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

ГЛАВА 6.

ПАРАДИГМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

§ 1. Стратегія екологічної безпеки	123
§ 2. Моніторинг і аудит у сфері забезпечення екологічної безпеки	129
§ 3. Управління в сфері забезпечення екологічної безпеки.....	134
<i>Нормативні акти</i>	150
<i>Література</i>	152

ГЛАВА 7.

ЕКОЛОГО-ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ

§ 1. Право власності на землю та екологічні аспекти реалізації права землекористування.....	155
§ 2. Еколого-правничі питання відновлення, захисту та охорони земель	171
<i>Нормативні акти</i>	184
<i>Література</i>	185

ГЛАВА 8.

ЕКОЛОГО-ПРАВОВИЙ РЕЖИМ НАДР В УКРАЇНІ

§ 1. Право власності на надра та право користування надрами	187
§ 2. Правовий режим екологізації використання та охорони надр .	191
<i>Нормативні акти</i>	195
<i>Література</i>	197

ГЛАВА 9.

**ЕКОЛОГО-ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ВОДНИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ**

§ 1. Еколого-правові питання водокористування	198
§ 2. Еколого-правові заходи відновлення та охорони водних ресурсів і питної води.....	208

<i>Нормативні акти</i>	217
<i>Література</i>	219

ГЛАВА 10. ЕКОЛОГО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ ТА КЛІМАТУ

§ 1. Еколого-правове регулювання заходів захисту атмосферного повітря та клімату	221
§ 2. Забезпечення права та чисте повітря	225
<i>Нормативні акти</i>	231
<i>Література</i>	232

ГЛАВА 11. ЕКОЛОГО-ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЛІСІВ ТА РОСЛИННОГО СВІТУ УКРАЇНИ

§ 1. Еколого-правовий режим об'єктів рослинного світу	234
§ 2. Відновлення, захист та охорона лісів і рослинного світу ...	246
<i>Нормативні акти</i>	256
<i>Література</i>	257

ГЛАВА 12. ЕКОЛОГО-ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ТВАРИННОГО СВІТУ В УКРАЇНІ

§ 1. Збереження тваринного світу та біологічного різноманіття України	260
§ 2. Правовий режим відновлення, захисту та охорони тваринного світу.....	273
<i>Нормативні акти</i>	282
<i>Література</i>	284

ГЛАВА 13. ЕКОЛОГО-ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ОСОБЛИВИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ УКРАЇНИ

§ 1. Еколого-правовий режим об'єктів природно заповідного фонду України	286
§ 2. Правовий режим лікувально-оздоровчих, курортних та рекреаційних зон	301
<i>Нормативні акти</i>	305
<i>Література</i>	306

ГЛАВА 14. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДСЬКОЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

§ 1. Екологічна безпека людської життєдіяльності.....	308
§ 2. Забезпечення продовольчої безпеки людини.....	320
<i>Нормативні акти</i>	329
<i>Література</i>	330

ГЛАВА 15. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В СФЕРІ ЯДЕРНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ, ФУНКЦІОНУВАННЯ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ, ВИКОРИСТАННЯ ЕКОЛОГІЧНО НЕБЕЗПЕЧНИХ ОБ'ЄКТІВ ТА В ЗОНАХ НАДЗВИЧАЙНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ

§ 1. Забезпечення екологічної безпеки на ядерних та інших об'єктах критичної інфраструктури.....	334
§ 2. Протидія хімічному, біологічному, екологічному та ядерному тероризму.....	339
§ 3. Проблеми забезпечення біоетики та біобезпеки при поводженні з генетично модифікованими організмами та іншими біологічно небезпечними матеріалами	344
§ 4. Правове регулювання поведження з відходами	350
§ 5. Правовий режим зони надзвичайної екологічної ситуації..	356
<i>Нормативні акти</i>	361
<i>Література</i>	364

ГЛАВА 16. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

§ 1. Екологічні правопорушення.....	367
§ 2. Інститути кримінального права щодо відповідальності за порушення екологічного законодавства	373
§ 3. Відповідальність за акти ядерного, хімічного, біологічного, екологічного, енергетичного та кліматичного тероризму	379
<i>Нормативні акти</i>	388
<i>Література</i>	391

Навчальне видання

Володимир Тертишник

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

Підручник

Відповідальний за випуск
Комп'ютерна верстка
Обкладинка

О. В. Діордійчук
Д. М. Алексєєв
В. С. Жиборовський

Підписано до друку 20.08.2026 р. Формат 60 x 84 ¹/₁₆.
Папір офсетний. Гарнітура «Times New Roman».
Друк офсетний. Умовн.-друк. арк. 23,02.

Видавництво «Алерта»

04210, м. Київ, а/с 112.

Тел.: (099) 607-97-62.

Е-mail: alerta.pravovaednist@gmail.com, веб-сайт: alerta.kiev.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 788 від 29.01.2002 р.